

დამხმარე რესურსი პედაგოგისათვის სასწავლო თემის დასაგეგმად

მოქალაქეობა VII კლასი

თემა: ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა

ავტორი: ნინო ჭიაბრიშვილი

კონსულტანტი: შალვა მეკრავიშვილი

რედაქტორი: რიტა ბაინდურაშვილი

2019 წელი.

დამხმარე რესურსი მომზადდა სამოქალაქო განათლების პროგრამის „მომავლის თაობა“ ფარგლებში, რომელსაც ახორციელებს ორგანიზაცია PH International ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) ფინანსური მხარდაჭერით. პროგრამას მხარს უჭერს საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო.

მოცემული დამხმარე რესურსი მომზადდა ამერიკელი ხალხის მხარდაჭერისა და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს ძალისხმევის საფუძველზე. ერთპიროვნული პასუხისმგებლობა მოცემულ დოკუმენტში ასახული ინფორმაციისა და მასში გამოთქმული მოსაზრებების თაობაზე ეკისრება ავტორს და ის არ წამოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა ან ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

მოქალაქეობა

VII კლასი

თემა: ბუნებრივი გარემოსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა საკითხები 1. ვანდალიზმი; 2. ბრაკონიერობა. შემაჯამებელი სამუშაო - 4 საათი	საათების სავარაუდო რაოდენობა – 10 (+4)
ცნებები სოციალიზაცია - მე, პიროვნება, საზოგადოება, საზოგადოებრივი ჯგუფები დემოკრატია, დემოკრატიის პრინციპები - ადამიანის უფლებები, სამართლებრივი დოკუმენტები ინიციატივა - დაგეგმვა, პროფესია, ფინანსები სამოქალაქო მონაწილეობა - მოხალისეობა, ადვოკატირება, ლობირება მდგრადი განვითარება - სამოქალაქო უსაფრთხოება	
საკვანძო შეკითხვები • როგორ და რატომ უნდა ვიზრუნოთ სკოლის უსაფრთხოებისა და ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე? • რატომ უნდა ვიზრუნოთ გარემოზე, მიუხედავად იმისა, რომ ამ პროცესში ვერ დავინახავთ მომენტალურ შედეგებს? • რატომ და როგორ უნდა ვიზრუნოთ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვაზე? • რატომ არის რესურსების რაციონალური გამოყენება (წყლის ეკონომიური მოხმარება, რესურსების მეორადი გადამუშავება) სამოქალაქო ცნობიერების გამოვლინება? • რატომ არის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა, წარსულის პატივისცემასთან ერთად, მის აწმყოსა და მომავალზე ზრუნვაც? • რატომ და როგორ უწყობს ბუნებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა ხელს მხარის/თემის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას?	

აქტივობები იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს: • ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საჭიროების გაანალიზება (მოქ. საბ. 3,4,7,9,10,11,13); • საკუთარ დასახლებაში/რეგიონში არსებული ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების (ვანდალიზმი, ბრაკონიერობა) იდენტიფიცირება; საკუთარი ჩართულობით მათ გადაჭრაზე ზრუნვა (მოქ.საბ.1,2,3,4,5,6, 7,8,9,10,11,12); • ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, კულტურულ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზისას მდგრადი განვითარებისა და დემოკრატიის პრინციპების (თანასწორობა, კანონის უზენაესობა, გამჭვირვალობა, პასუხისმგებლობა, ინკლუზიურობა, არამალადობრივი მეთოდებით მოქმედება, ტოლერანტობა) გათვალისწინება (მოქ. საბ.3,4,9,10,11,13).
მკვიდრი წარმოდგენები • ბუნებასა და კულტურულ მემკვიდრეობაზე ზრუნვა ქვეყანაზე ზრუნვას ნიშნავს; • ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობა პირველქმნილი სახით არის ღირებული; • არსებობს მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობა; • კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვა საზოგადოების კეთილდღეობას განაპირობებს; • ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაზიანება დანაშაულია და კანონით ისჯება.

ეტაპების/ნაბიჯების სახით სასწავლო თემის აგების ნიმუში

1. საკითხი: ვანდალიზმი (5 საათი)

თემის მიზნები: მოსწავლეები გააცნობიერებენ: რესურსების ყაირათიანად ხარჯვის მნიშვნელობას გარემოს დაცვისა და განვითარების თვალსაზრისით; მატერიალური და არამატერიალური ფასეულობების მნიშვნელობას საზოგადოების განვითარებისთვის; შეძლებენ გარემოს დაცვის მიმართულებით აქტივობების დაგეგმვასა და განხორციელებას.

საკვანძო შეკითხვები:

რა არის რესურსები?

რა სახის რესურსები არსებობს ბუნებაში?

რატომ არის მნიშვნელოვანი რესურსების მომჭირნედ გამოყენება?

როგორ შეიძლება, დავზოგოთ რესურსები?

რატომ არის მატერიალური და არამატერიალური ფასეულობები ადამიანთა საზოგადოების განვითარებისთვის მნიშვნელოვანი?

რა როლს ასრულებს კულტურული მემკვიდრეობა ადამიანისა და საზოგადოების განვითარებაში?

თემატური ცნებები:

- რესურსები
- მომჭირნეობა, რაციონალურობა
- კულტურული მემკვიდრეობა
- კულტურული ფასეულობა
- მატერიალური ფასეულობა
- არამატერიალური ფასეულობა
- ვანდალიზმი

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს, საჭიროებიდან გამომდინარე, აჩვენებს ერთ-ერთს ამ ვიდეო რესურსებიდან: [პოლიეთილენის პარკების გადამამუშავებელი ქარხანა](#), [ნარჩენების დახარისხება და გადამამუშავება თბილისში](#), [ბეტონის გზას ნარჩენების გადამამუშავებით მიღებული პლასტმასი ჩაანაცვლებს](#). შემდეგ იმართება მსჯელობა ნარჩენების გადამამუშავებასა და რესურსების რაციონალურად გამოყენებას შორის მჭიდრო კავშირზე.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს ნარჩენების შემცირებისა და დახარისხების მნიშვნელობაზე ესაუბრება გარემოს დაცვის მიზნით; აჩვენებს რუკას [ნარჩენების დახარისხების კუთხეები საქართველოში](#) და უხსნის მასზე მუშაობის წესებს; ამბობს, რომ რუკაზე ნარჩენებია ნარჩენების დახარისხების კუთხეები თბილისში, სადაც შეგვიძლია, მივიტანოთ დახარისხებული ქაღალდი, მინა, პლასტიკი და ალუმინი. დახარისხებული ნარჩენების ნაწილი ადგილობრივ გადამამუშავებელ კომპანიებში ხვდება, ნაწილი კი ექსპორტზე გადის.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს საქართველოს საკანონმდებლო ტერმინთა ლექსიკონში მოცემული [კულტურული ფასეულობის](#) განმარტებას: „შემოქმედებითი პროცესის შედეგად, ნებისმიერი მასალითა და საშუალებით, ნებისმიერ ისტორიულ ეპოქაში შექმნილი უძრავი ან მოძრავი ნივთი, რომელსაც აქვს მხატვრული, ესთეტიკური, ეთნოლოგიური, არქეოლოგიური, ისტორიული, რელიგიური, მემორიალური, მეცნიერული, ტექნიკური, ტექნოლოგიური ღირებულება“; აჩვენებს და აცნობს სხვადასხვა ქვეყნის კულტურულ ფასეულობათა ნიმუშებს; ესაუბრება კულტურისა და ადამიანთა ცხოვრების ურთიერთკავშირზე და ურთიერთგანვითარებაზე.

შემდეგ სთხოვს მომდევნო შეხვედრისთვის მოიძიონ საქართველოში არსებული მათთვის სასურველი კულტურული ფასეულობის შესახებ ინფორმაცია და პრეზენტაციის სახით ერთმანეთს გაუზიარონ.

აქტივობა

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ [Civil ენციკლოპედიურ ლექსიკონში](#) არამატერიალური ფასეულობა მოხსენებულია, როგორც „უსხეულო ნივთი“; სთხოვს, დაფიქრდნენ ამ განმარტებაზე და გამოიტანონ დასკვნა არამატერიალური ფასეულობების რაობის შესახებ; სთხოვს, იმსჯელონ შემდეგ საკითხებზე:

მათი აზრით, რა არამატერიალური ფასეულობები აქვთ მათ ოჯახებს?

რატომ და ვისთვის არის ეს ფასეულობები მნიშვნელოვანი?

ახდენს თუ არა გავლენას ეს ფასეულობები ოჯახის წევრთა პიროვნულ განვითარებაზე? როგორ?

მნიშვნელოვანია თუ არა ამ ფასეულობათა დაცვა? რატომ?

შეუძლიათ თუ არა საზოგადოებისთვის დამახასიათებელი არამატერიალური ფასეულობის დასახელება?

ახდენს თუ არა გავლენას ეს ფასეულობები საზოგადოების წევრთა პიროვნულ განვითარებაზე? როგორ?

რას იტყოდნენ სამყაროს არამატერიალური ფასეულობების შესახებ?

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს სიტყვა [ვანდალიზმის](#) განმარტებას სამოქალაქო განათლების ლექსიკონიდან: „საზოგადოების, ან კერძო პირების კუთვნილი კულტურული და მატერიალური ფასეულობების მიმართ განხორციელებული ქმედება, რაც ამ ფასეულობების უაზრო, სასტიკ, ბოროტ და უმეცარ განადგურებაში გამოიხატება“; ხაზს უსვამს განმარტებაში გამოყენებულ სიტყვებს: „უაზრო“, „სასტიკი“, „ბოროტი“, „უმეცარი“.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აჩვენებს დოკუმენტურ ვიდეოს [ვანდალიზმი თბილისის ცენტრში](#). შემდეგ სთავაზობს მსჯელობას ნანახის შესახებ და ვარაუდების გამოთქმას სთხოვს ვანდალური ქმედების ჩამდენთა დასაცავად და გასამტყუნებლად.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აჩვენებს ორ ფოტოს: [ფოტო 1](#) და [ფოტო 2](#) და ამ ფოტოებზე წარმოდგენილი რეალობის შესახებ მსჯელობას სთხოვს, კერძოდ: რომელი ფოტო ასახავს შემოქმედებას და რომელი - „უაზრო, სასტიკ, ბოროტ და უმეცარ განადგურებას“. შეიძლება, ასევე, სთხოვოს, გაიხსენონ ქუჩის მხატვრობის მაგალითები – გრაფიტი/სტენსილსი და ფოტოები ამ თვალსაზრისითაც შეადარონ ერთმანეთს.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აჩვენებს ავტორთა ჯგუფის Anna Hinds Paddock-ის, Isabela Littger de Pinho-სა და Kriti Kaur-ის ანიმაციას [None of That](#). შემდეგ კი 4–5 კაციან ჯგუფებში განაწილებული მოსწავლეები იმის შესახებ მსჯელობენ, თუ როგორ ესმით ანიმაციის გმირებს - კანონდამცველსა და სასულიერო პირს - ხელოვნება და ვანდალიზმი და საკუთარ მოსაზრებებს ერთმანეთს უზიარებენ.

შემაჯამებელი, კომპლექსური დავალებები:

3–4 მოსწავლისგან შემდგარ ჯგუფს შემდეგი კომპლექსური დავალებებიდან ვთავაზობთ ერთ-ერთს:

ა. მოსწავლეები მოიძიებენ ინფორმაციას ქუჩის მხატვრობის გრაფიტის/სტენსილსის შესახებ; ინტერვიუს იღებენ სფეროს ექსპერტებისგან იმის თაობაზე, ქუჩის მხატვრობა ვანდალური ქმედებაა თუ ხელოვნება? ინტერვიუსთვის საკვანძო შეკითხვებს

მოსწავლეები, მასწავლებლის დახმარებით, წინასწარ ამზადებენ. მოპოვებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით კი პრეზენტაციას ამზადებენ და კლასს/სკოლას უზიარებენ.

ბ. მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს იუნესკოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის წარმომადგენლობით სიაში წარმოდგენილ 4 [ქართულ ნომინაციას](#). კლასს 4 ჯგუფად ჰყოფს და თითოეულ ჯგუფს 4 ნომინაციას შორის არჩევანის გაკეთებას სთხოვს. მოსწავლეები მოიძიებენ ინფორმაციას შერჩეული კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ. საჭიროების შემთხვევაში, შესაძლოა, მასწავლებელმა მოსწავლეთა ვიზიტის დაგეგმოს შესაბამის წარმომადგენლებთან. მოძიებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მოსწავლეები პრეზენტაციას ამზადებენ და კლასს/სკოლას უზიარებენ.

გ. მოსწავლეები, მასწავლებლის დახმარებით, გარემოს დაცვის საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციის (მაგ., კავკასიის გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების ქსელი) წარმომადგენელთან ვიზიტს გეგმავენ; ეცნობიან ორგანიზაციის მუშაობას, განხორციელებულ პროექტებს გარემოს დაცვის მიმართულებით. მათი დახმარებით შემდეგ გარემოს დაცვის ღონისძიებას გეგმავენ (მაგ., პოსტერების მომზადება და გავრცელება). ვიზიტისა და განხორციელებული საქმიანობის შესახებ პრეზენტაციას ამზადებენ და აცნობენ სკოლას.

დ. მოსწავლეები, მასწავლებლის დახმარებით, რეგიონში მდებარე კულტურულ ძეგლს შეისწავლიან: ინფორმაციას მოიძიებენ ამ ძეგლის შესახებ, პრეზენტაციას მოამზადებენ და გააცნობენ კლასს/სკოლას.

მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად კომპლექსურ დავალებას არჩევს, განსაზღვრავს მის მიზნებს, შესრულებისთვის განკუთვნილ დროს და შეფასების რუბრიკებს.

შემაჯამებელი, კომპლექსური დავალებების შეფასების რუბრიკის ნიმუშები, შეგიძლიათ, იხილოთ ბმულზე: <http://ncp.ge/ge/sazogadoebrivi-metsnierebebi/shefaseba-sazogadoebriv-metsnierebebshi>

2. საკითხი: ბრაკონიერობა (5 საათი)

თემის მიზნები: მოსწავლეები გაიაზრებენ: კანონმორჩილების მნიშვნელობას გარემოს დაცვისა და მდგრადი განვითარების თვალსაზრისით; ნადირობას, როგორც საზოგადოების ყოველდღიური ყოფის ელემენტს წარსულში და მის ცვლილებას

აწმყოში; ბრაკონიერობის წინააღმდეგ ბრძოლაში მოსწავლეთა მონაწილეობის მნიშვნელობას; შეძლებენ კანონმორჩილების ხელშემწყობი აქტივობების დაგეგმვასა და განხორციელებას.

საკვანძო შეკითხვები:

რას ნიშნავს გარემოს დაცვა და გარემოს დაცვაში მონაწილეობა?

რა ფუნქციები აქვს გარემოს დაცვის კანონმდებლობას?

რა კავშირია კანონმორჩილებასა და მდგრადი განვითარების მიზნებს შორის?

როგორ შეგვიძლია გარემოს დაცვის მიმართულებით მნიშვნელოვანი იდეების ხორცშესხმა?

სამოქალაქო მონაწილეობის რა ფორმები, შეიძლება, გამოვიყენოთ გარემოს დაცვის მიმართულებით?

თემატური ცნებები:

- გარემოს დაცვა
- კანონმდებლობა
- კანონმორჩილება
- ბრაკონიერი/ბრაკონიერობა
- ნადირობის წესი
- მდგრადი განვითარება

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს სიტყვა [ბრაკონიერობის](#) განმარტებას Civil ენციკლოპედიური ლექსიკონიდან: „უკანონო, არალეგალური ნადირობა“; საუბრობს იმაზე, რომ ხშირად ადამიანები თავადვე აღიარებენ ბრაკონიერობას, თუმცა ამას დანაშაულად არ თვლიან და მოკლული ცხოველებით ტრაზახობენ კიდეც. შემდეგ დისკუსია იმართება იმის შესახებ, თუ რა მიზეზით შეიძლება, ადამიანი ბრაკონიერი გახდეს; როგორ შეიძლება, გადავაფიქრებინოთ მათ ცხოველებისა და ფრინველების უკანონოდ ხოცვა.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აჩვენებს ვიდეოს [ნადირობის წესები და ბრაკონიერობა - რა პრობლემები ექმნება გარემოს?](#) მსჯელობა იმართება იმ ზიანზე, რომელიც ბრაკონიერობას მოაქვს გარემოსთვის და ადამიანისთვის; უხსნის, რომ საქართველოში ნადირობის წესებს არეგულირებს კანონი „ცხოველთა სამყაროს შესახებ“, რომლის თანახმად, ნადირობა მხოლოდ სპეციალურად გამოყოფილ ტერიტორიებზეა დაშვებული, კერძოდ, სამონადირეო მეურნეობებში.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს სახეობათა კონსერვაციის არასამთავრობო, არაკომერციული ცენტრის „ნაკრესის“ ვებ-გვერდს <http://nacres.org/> უხსნის მსგავს ორგანიზაციებში მოხალისედ მუშაობის სიკეთეებს; შეხვედრას გეგმავს ორგანიზაციის წარმომადგენლებთან.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს ინფორმაციას [ბრაკონიერის](#) შესახებ; ყურადღებას ამახვილებს დამსჯელ ღონისძიებაზე და სთხოვს, ახსნან, თუ რამ განაპირობა დასჯის ამ ფორმის გამოყენება.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს აჩვენებს ერთწუთიან ვიდეოს [გლობალური დათბობა, ჩვენი მომავალი ქრება](#) (Global warming, our future is disappearing) და სთხოვს, იმსჯელონ ვიდეოს მთავარი სათქმელის შესახებ: რატომ არის მნიშვნელოვანი რესურსების მოხმარებისადმი ჯანსაღი დამოკიდებულება; რატომ უნდა ვიზრუნოთ დღეს, რომ ხვალინდელი დღე უკეთესი გვექონდეს; რისი გაკეთება შეგვიძლია პიროვნულ, ოჯახის, საზოგადოების დონეებზე მდგრადი განვითარების მიზნების შესახებ და ა.შ.

აქტივობა

მასწავლებელი მოსწავლეებს თავისი შეხედულების მიხედვით აცნობს ცალკეულ პუნქტებს საქართველოს კანონიდან [საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ](#) და საქართველოს კანონიდან [ცხოველთა სამყაროს შესახებ](#). მოსწავლეები მსჯელობენ კანონმორჩილების მნიშვნელობაზე ბუნებრივი გარემოს შენარჩუნებისა და განვითარების თვალსაზრისით.

სანიმუშოდ გთავაზობთ რამდენიმე პუნქტს:

საქართველოს კანონი საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ

მუხლი 8. პუნქტი გ. ხელი შეუწყონ გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების დაცვის, აღდგენისა და შენარჩუნების სახელმწიფო და რეგიონული პროგრამების განხორციელებას;

მუხლი 10. პუნქტი 3 დ. გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ სახეობებზე შესაძლო მავნე ანთროპოგენური ზეგავლენის მოხდენის გათვალისწინება სავალდებულოა: სასუქების, შხამქიმიკატებისა და მცენარეთა დაცვის საშუალებების გამოყენებისას, აგრეთვე იმგვარი საქმიანობის დაგეგმვისა და განხორციელებისას, რომელმაც შეიძლება უშუალოდ ან არაპირდაპირ გამოიწვიოს

გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების მოსპობა, რაოდენობის შემცირება, საბინადრო გარემოსა და საარსებო პირობების გაუარესება.

მუხლი 11, პუნქტი 1. აკრძალულია ყოველგვარი ქმედება, რომელსაც შეიძლება მოჰყვეს გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი გარეული ცხოველების დაღუპვა, რაოდენობის შემცირება, მათი საბინადრო გარემოს, გამრავლების არეალის, გადარჩენის სტაციების, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელი გზებისა და წყლის სასმელი ადგილების დარღვევა.

მუხლი 12, პუნქტი 1. აკრძალულია ყოველგვარი ქმედება, რომელსაც შეიძლება მოჰყვეს გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ ველურ მცენარეთა მოსპობა, მათი რაოდენობის ან/და გავრცელების არეალის შემცირება.

მუხლი 20, პუნქტი 3. გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ ველურ მცენარეთა სახეობების აღდგენითი ღონისძიებები მოიცავს მათ დაცვას ბიოლოგიური საშუალებებით (პრეპარატებით), ხელოვნურ გაშენებასა და ამ სახეობათა ბუნებრივ გარემოში კონსერვაციას.

მუხლი 22, პუნქტი 1. გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი გარეული ცხოველების მოპოვება (ბუნებრივი გარემოდან ამოღება) დასაშვებია მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევებში – გადარჩენის, განკურნების, პოპულაციის აღდგენისა და სამეცნიერო მიზნებისათვის, რაც ხორციელდება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს წერილობითი თანხმობით.

საქართველოს კანონი ცხოველთა სამყაროს შესახებ

მუხლი 14, პუნქტი 2. ფიზიკური პირები ვალდებული არიან:

ა) დაიცვან ცხოველთა სამყარო;

ბ) ხელი შეუწყონ ხელისუფლების სახელმწიფო ორგანოებს და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს ცხოველთა სამყაროს დაცვის ღონისძიებათა განხორციელებაში;

გ) შეატყობინონ სათანადო ორგანოებს ცხოველთა სამყაროს დაცვის შესახებ კანონმდებლობის მათთვის ცნობილი დარღვევები.

მუხლი 16, პუნქტი 2. ცხოველთა სამყაროს დაცვის მიზნით სახელმწიფო:

ა) ქმნის ნაკრძალებს, ეროვნულ პარკებს, ადკვეთილებსა და სხვა დაცული ტერიტორიების კატეგორიებს;

ბ) აფინანსებს გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა სახეობების გენოფონდის რეზერვატების შექმნასა და ფუნქციონირებას;

გ) იცავს ცხოველთა სამყაროს თვითნებური სარგებლობისგან და სხვა დარღვევებისაგან;

დ) გარეულ ცხოველთა დაღუპვის თავიდან აცილების მიზნით ატარებს სამშენებლო, საწარმოო თუ ტექნოლოგიურ პროცესთა პროექტების ექსპერტიზას, რომელთა განხორციელებამაც შეიძლება ზიანი მიაყენოს ცხოველთა სამყაროს;

- ე) არეგულირებს ბუნებიდან ცხოველთა სამყაროს ობიექტების ამოღებას, მათ შორის ზოოლოგიური კოლექციებისთვის;
- ვ) ატარებს პროფილაქტიკურ ღონისძიებებს გარეულ ცხოველთა დაავადებების, სტიქიური უბედურებებისა და სხვა მიზეზების შედეგად მათი დაღუპვის თავიდან აცილებისათვის;
- ზ) აფინანსებს მეცნიერულ კვლევას, რომლის მიზანია ცხოველთა სამყაროს დაცვის მეთოდების დამუშავება და დახვეწა;
- თ) ადგენს ცალკეულ სახეობათა კეთილდღეობის სტატუსს;
- ი) მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით ეწევა ცხოველთა სამყაროს დაცვის პროპაგანდას.

აქტივობა

მოსწავლეები ეცნობიან საქართველოს კანონებს [საქართველოს „წითელი ნუსხისა“](#) და [„წითელი წიგნის“ შესახებ](#) და [ცხოველთა სამყაროს შესახებ](#); იძიებენ/იხსენებენ ბეჭდურ ან ინტერნეტრესურსებს, სადაც აღწერილია კანონდარღვევა; კანონდარღვევას უსადაგებენ კანონის შესაბამის მუხლს და რესურსში აღწერილი დანაშაულის შესახებ მსჯელობენ; ამზადებენ პრეზენტაციას, სადაც ასახული იქნება შემდეგი საკითხები:

- კანონების მნიშვნელობა ცხოველთა და მცენარეთა სამყაროს დაცვის თვალსაზრისით;
- კონკრეტული კანონდარღვევის შესახებ ინფორმაცია;
- კანონდარღვევის შესაბამისი მუხლი/მუხლები;
- კანონმორჩილების მნიშვნელობა ცხოველთა და მცენარეთა სამყაროს დაცვისა და მდგრადი განვითარების თვალსაზრისით.

შემაჯამებელი, კომპლექსური დავალებები:

3–4 მოსწავლისგან შემდგარ ჯგუფებს შემდეგი კომპლექსური დავალებებიდან ვთავაზობთ ერთ-ერთს:

ა. მოსწავლეები მოიძიებენ ბეჭდურ ან ინტერნეტრესურსებს, სადაც კანონდარღვევაა აღწერილი. მასწავლებლის მითითებით (ან დამოუკიდებლად) ეცნობიან საქართველოს კანონების [საქართველოს „წითელი ნუსხისა“](#) და [„წითელი წიგნის“ შესახებ](#) და [ცხოველთა სამყაროს შესახებ](#) ცალკეულ მუხლებს; მოიწვევენ სამართალმცოდნეს (ეს შეიძლება იყოს მშობელი, მეზობელი, ნაცნობი და სხვ.) და მისი თანდასწრებით იმართება იმიტირებული სასამართლო პროცესი კონკრეტული სამართალდარღვევის განსახილველად.

ბ. მოსწავლეები, მასწავლებლის დახმარებით, ადგენენ კითხვარს და გამოკითხვას ატარებენ თემში ბრაკონიერობის შესახებ ძველად და ახლა; ანალიზებენ რესპონდენტების შეხედულებებს; ამზადებენ საინფორმაციო პოსტერებს ბრაკონიერობის მანკიერებაზე და ავრცელებენ თემში. გაწეული სამუშაოს შესახებ ამზადებენ პრეზენტაციას, რომელსაც კლასს/სკოლას უზიარებენ.

გ. მასწავლებელი, მოსწავლეთა თვითმმართველობის დახმარებით, შეხვედრას გეგმავს გარემოს დაცვის მიმართულებით სამართალმცოდნესთან. შეხვედრამდე მოსწავლეები ამზადებენ კითხვებს მათთვის საინტერესო თემების შესახებ. სტუმარი მოსწავლეებს გააცნობს გარემოს დაცვის შესახებ კანონმდებლობის დეტალებს და მათ შეკითხვებს უპასუხებს. შემდეგ იმართება დისკუსია გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებისა და მოგვარებაში მოსწავლეთა მონაწილეობის ირგვლივ.

მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად კომპლექსურ დავალებას არჩევს, განსაზღვრავს მის მიზნებს, შესრულებისთვის განკუთვნილ დროს და შეფასების რუბრიკებს.

შემაჯამებელი, კომპლექსური დავალებების შეფასების რუბრიკის ნიმუშები, შეგიძლიათ, იხილოთ ბმულზე: <http://ncp.ge/ge/sazogadoebrivi-metsnierebebi/shefaseba-sazogadoebriv-metsnierebebshi>